



THISTED KOMMUNE

# THISTED KOMMUNE

## Sundby Å/Fald Bæk, Spærring AAL-1271 og restaurering ref. nr. 555

**FORUNDERSØGELSE AF SUNDBY Å/FALD BÆK. REF. NR. 555, SAMT**

**SPÆRRING AAL-1271**

---

<b>Udarbejdet af</b>	Thisted Kommune Teknisk Forvaltning Natur- og Miljøafdelingen Kirkevej 9 7760 Hurup
<b>Sagsnummer</b>	121617
<b>Projekt</b>	2
<b>Forfattere</b>	Jakob Almind Jørgensen, Kristoffer Klitgaard Nielsen, John Patuel Hansen
<b>Udgivet</b>	16-01-2014
<b>Kontaktperson</b>	Kristoffer Klitgaard Nielsen, <a href="mailto:kkn@Thisted.dk">kkn@Thisted.dk</a>

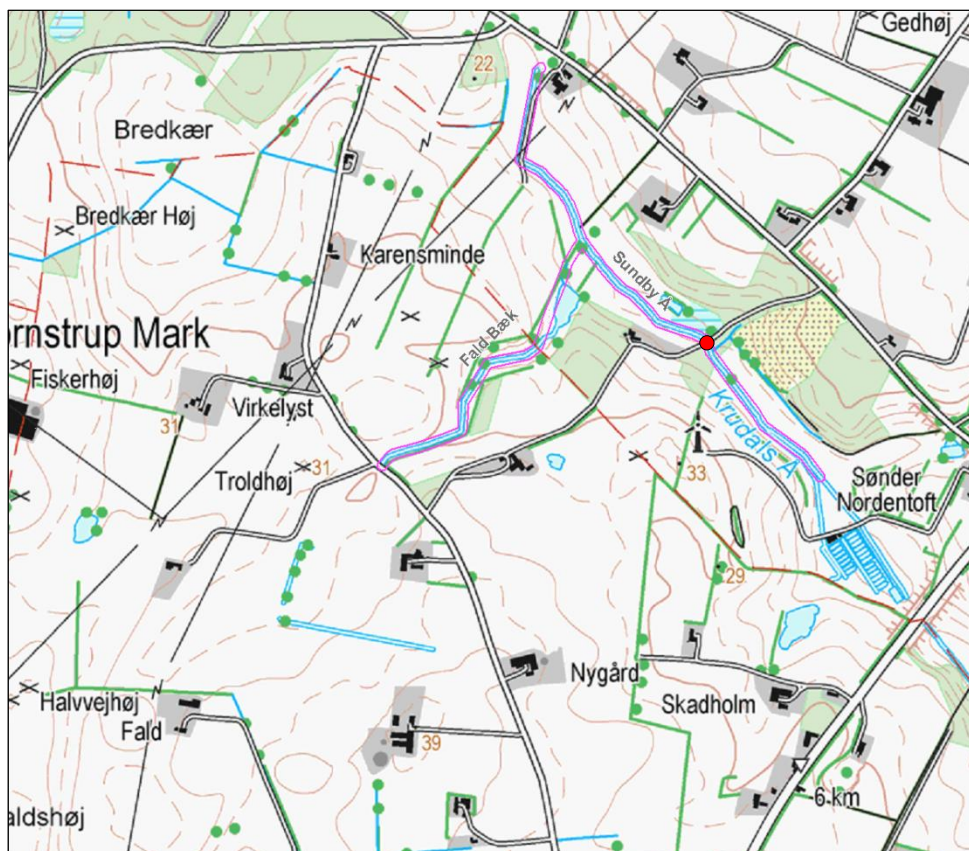
EU og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af dette projekt.



Ministeriet for Fødevarer,  
Landbrug og Fiskeri  
NaturErhvervstyrelsen



1. BASISOPLYSNINGER	
Indsats ID	Ref. nr. 555 og AAL-1271
Indsats type	Restaurering, samt fjernelse af spærring
Vandløbets navn	Sundby Å
Vandløbssystem	Sundby Å/Fald Bæk
Nærmeste topografiske stednavn	Karensminde ved Næstrup
Beskrivelse af indsatsen	Udlægning af fast substrat (sten og grus) på delstrækninger. Etablering af vandløb uden om åledam i gammelt vandløbstracé (Fald Bæk). Fjernelse af spærring og derved sikring af bedre passageforhold for fisk o.a. dyr.



Figur 1.1: Restaureringsprojekt indsats-ref.nr. 555. Restaurering af Sundby Å/ Fald Bæk. Strækning er markeret med et lysrødt område. Den pågældende spærring, AAL-1271, er markeret med en rød cirkel. Ved besigtigelse blev det konstateret, at spærringen ikke var nogen reel spærring.



Figur 1.2: Søen/åledammen ved Fald Bæk med overløbsbygværk ses i billedet øverst til venstre. Bækken (Fald Bæk) ses i billedet nederst til venstre. Sundby Å ses i billedet øverst til højre. Den formodede spærring AAL-1271 i Sundby Å ses i billedet nederst til højre.

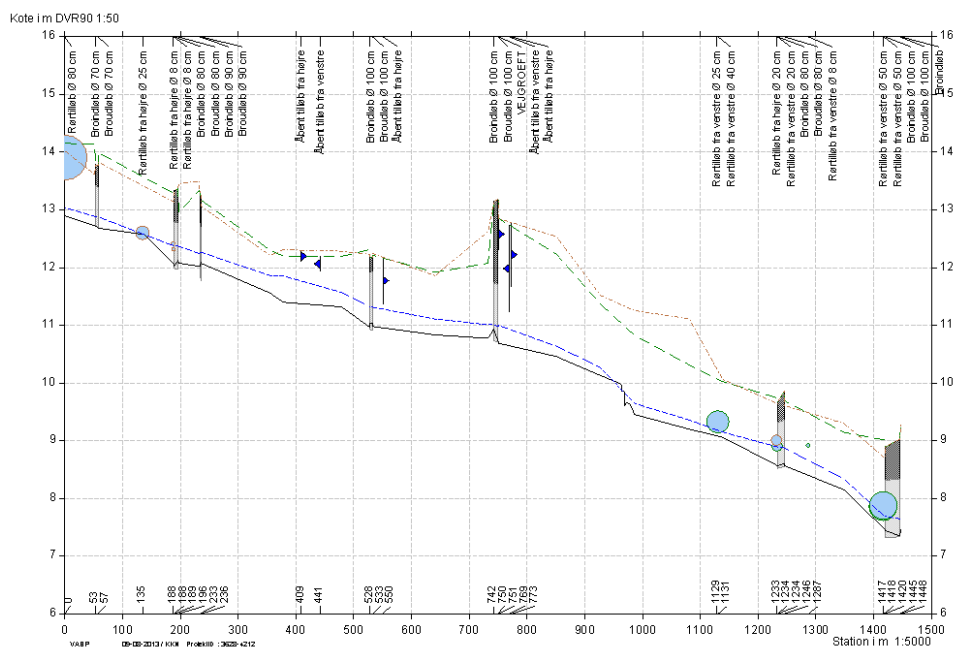
2. FORMÅL, OMFANG OG BINDINGER	
<b>Formålet med indsatsen</b>	Formålet med restaureringen er, at forbedre den fysiske kvalitet i vandløbet og skabe bedre levesteder for vandløbets fisk, insekter og planter. <b><i>Ved besigtigelse blev det konstateret at pågældende udpegede spærring AAL-1271 ikke udgør nogen reel spærring. Der henvises derfor i øvrigt til restaureringsprojekt ref.nr. 555.</i></b>
<b>Omfang</b>	Forundersøgelsen omfatter udarbejdelse af projektforslag der sikre en forbedring af de fysiske forhold, hvorved vandløbenes økologiske tilstand forbedres
<b>Betingelser og bindinger for forundersøgelsen</b>	Projektet udarbejdes iht. ansøgning og tilsagnsskrivelse samt kravene i "Bekendtgørelse om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering" og "Bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering.

3. PLANGRUNDLAG	
<b>Vandløbets klassifikation</b>	Fald Bæk er privat. Ved projektområdet er Sundby Å privat.
<b>Vandløbsmyndighed</b>	Thisted Kommune
<b>Vandløbsregulativ</b>	Vandløbet er privat.
<b>Vandplanens målsætning</b>	God økologisk tilstand, faunaklasse 5.
<b>Miljøtilstand</b>	Den nuværende økologiske tilstand er moderat og i faunaklasse 4. Sundby Å, Næstrup: DVFI Indeks 5 (prøvedato 17-07-1987, Stations nr. 2682-00024, området er ikke en del af overvågningsprogram). Fald Bæk, Skjoldborgvej: DVFI Indeks 5 (prøvedato 15-07-1987, Stations nr. 2686-00004, området er en del af overvågningsprogram). Fald Bæk, 300 m før udløb i Sundby Å: DVFI Indeks 5, fysisk indeks III (prøvedato 04-11-2007, Stations nr. 2686-00002, området er ikke en del af overvågningsprogram). Sundby Å, 600 m opstr. Sdr. Nordentoft Dambrug: DVFI Indeks 5, fysisk indeks I (prøvedato 18-04-2000, Stations nr. 2682-00022, området er en del af overvågningsprogram).  Ved seneste befiskning iht. udsætningsplan nr. 5 2010 for Thylandske vandløb blev der fundet en god bestand af ørredyngel (107 stk.) og lidt ældre fisk (9 stk.).
<b>Vandplanens øvrige indsatser</b>	I projektstrækningen, er der udpeget yderligere én indsats:

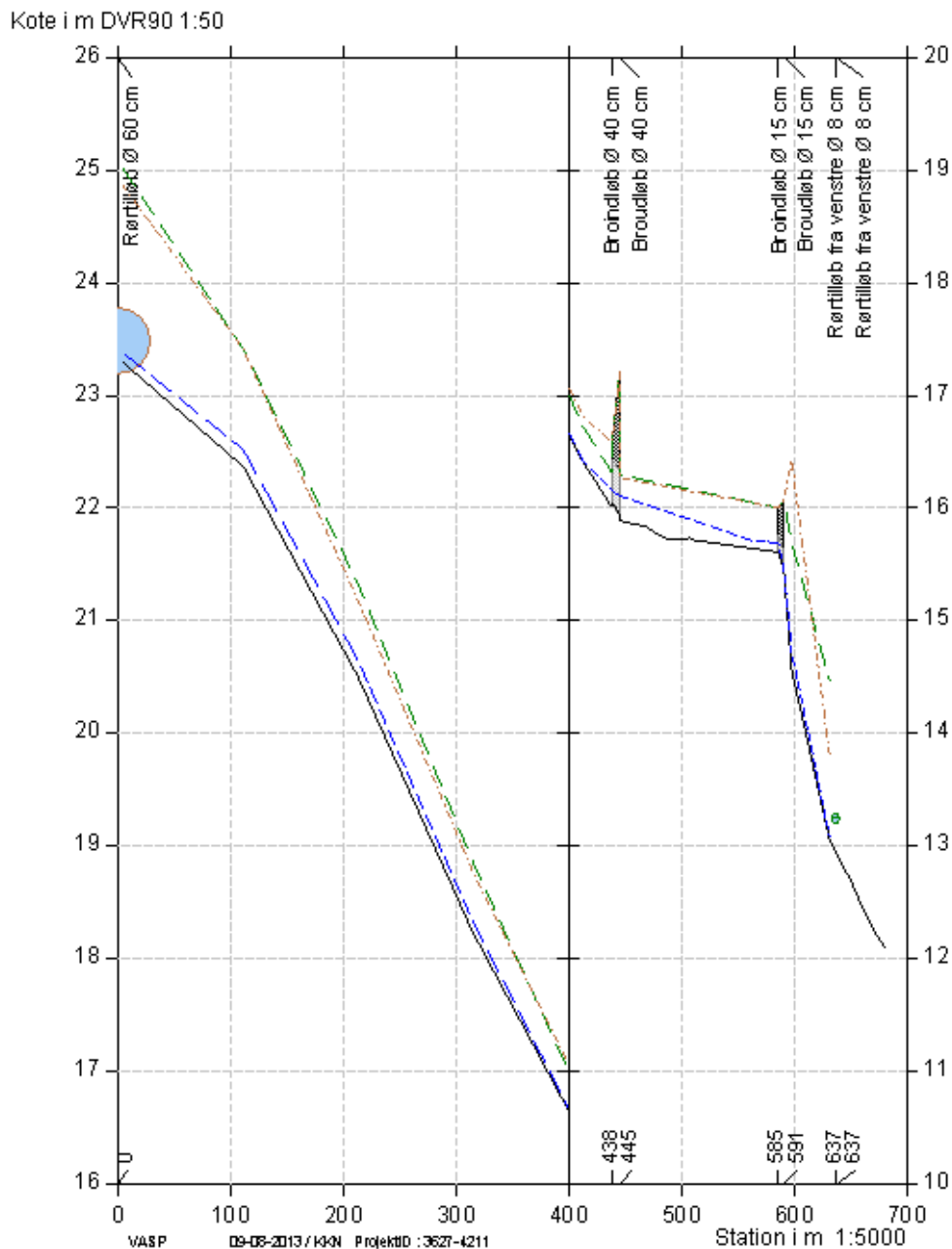
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Spærring (AAL-1272)</li> </ul> <p>Nedstrøms projektstrækningen, er der udpeget yderligere én indsats:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Spærring (AAL-1275)</li> </ul>
<b>§3-beskyttelse</b>	Vandløbet er op- og nedstrøms projektområdet omfattet af §3-beskyttelse. Der er udpeget i § 3-sø, eng- og mose i eller i nærheden af projektområdet.
<b>Fredninger</b>	Projektområdet og dets nærhed er ikke omfattet af en fredning.
<b>Natura 2000-beskyttelse</b>	Projektområdet og dets nærhed er ikke omfattet af natura-2000 beskyttelse.
<b>Bilag IV-arter</b>	Der er registreret Oddere i vandløbs-systemet (Sundby Sø).
<b>Øvrige udpegninger og registreringer</b>	<p>Dele af projektområdet ligger i okkerpotentielt område – klasse III – lav risiko for okkerudledning og jordbundstypen er hhv. sandblandet lerjord, lerblandet sandjord og humusjord.</p> <p>Ved projektområdet og dets nærhed findes følgende beskyttede naturtyper: 1 eng, 2 moser og 2 søer.</p>
<b>Beskyttelseslinjer</b>	<p>Dele af projektområdet ligger inden for en skovbyggelinie.</p> <p>Nær projektområdet er der 2 beskyttede sten- og jorddiger, samt 2 stenalder langhøje og 3 oldtids rundhøje.</p>
<b>Arkæologi og kulturhistorie</b>	Projektområdet og dets nærhed er ikke omfattet af en fredning.
<b>Nødvendige myndighedstilladelser</b>	<p>Naturbeskyttelsesloven: Der foretages ændringer i §3 vandløb. Derudover kan restaureringen have eventuelle afvandingsmæssige konsekvenser for § 3 sø- og mose.</p> <p>Vandløbsloven: Vandløbets profil ændres og er således en vandløbsregulering.</p> <p>VVM-screening: Bekendtgørelse nr. 1510 af 15/12/2010, om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning. Iht. bilag 11 f er projekter som omhandler regulering af vandløb omfattet af VVM-screening.</p>

4. TEKNISKE ANLÆG OG LEDNINGER MV.	
<b>LER</b>	Ved en søgning i ledningsejerregistret LER er der ikke fundet ledningsejere i projektområdet.
<b>Dræn</b>	Iht. Orbicons drænarkiv er der foretaget dræning i projektområdet (Drænkort vil blive indhentet ved en eventuel detail-projektering).
<b>Bygninger og anlæg</b>	Ingen bygninger i projektområdet. Der er registreret én overkørsel i projektområdet.

5. SUPPLERENDE DATA	
<b>Regulativ dimensioner</b>	Ingen. Vandløbet henligger i naturtilstand.
<b>Opmålinger</b>	Der er foretaget en opmåling af hele den private strækning af Sundby Å, samt Fald Bæk i juli 2013. Længdeprofil af strækningen fremgår af figur 5.1 og figur 5.2.
<b>Afstrømning</b>	Der findes ikke varighedskurver eller afstrømningsdata for afstrømning i området.
<b>Opland</b>	Der er fastlagt et opland på hhv. 1 og 1,25 km <sup>2</sup> . op og nedstrøms projektområdet i Fald Bæk, samt et opland på hhv. 6,3 og 9,7 km <sup>2</sup> ved projektområdet i Sundby å.



Figur 5.1. Eksisterende forhold, den private strækning af Sundby Å.



Figur 5.2. Eksisterende forhold, Fald Bæk. Søen ses mellem station 500 og 600.

## 6. PROJEKTFORSLAG

### Beskrivelse af løsning

Bunden vil blive forbedret med udlægning af gydegrus. Der opgraves, hvor det er nødvendigt, slam og sand. Dernæst udlægges en ny stenbund på dele af strækningen. Bundblandingen vil bestå af 75 % nøddesten (16-32 mm) og 25 % singels (32-80 mm).

Der vil blive udlagt skjulesten på hele strækningen. Skjulestenene



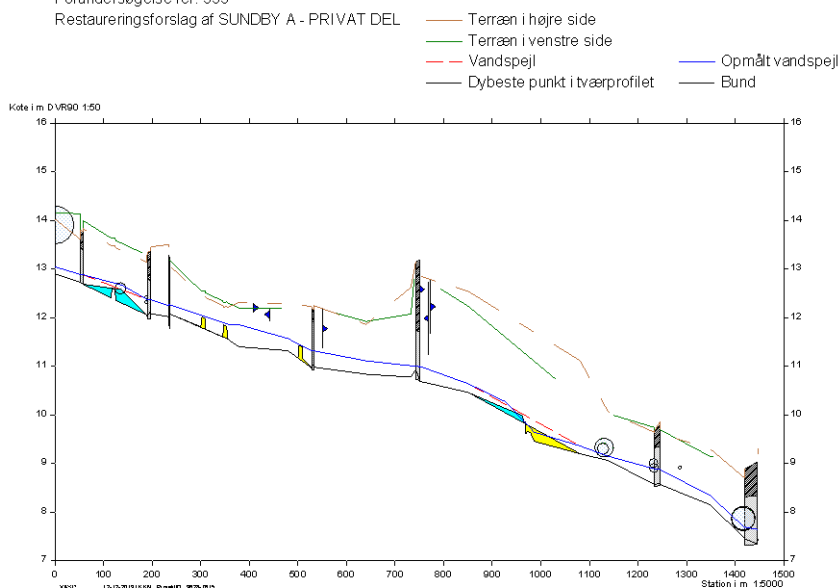
	<p>vil variere mellem 100-200 mm i diameter med ca. 2-3 sten per m<sup>2</sup>. Det er, hvad der erfaringsmæssigt passer bedst til mindre vandløb. Skjulesten er afgørende for ørreders muligheder for opvækst. Stenene giver samtidigt andre positive sideeffekter. De er substrat og lægivende for både planter og vandløbsinsekter. Stenene giver også større omrøring i vandet og dermed forbedrede ilt-forhold i vandløbet.</p> <p>For at de store vandrefisk har et hvilested i strømmen udlægges enkelte store sten. De store sten er samtidigt meget benyttet af fuglelivet.</p> <p>Hvor der er egnede faldforhold, vil der blive udlagt gydebanks. Gydebanks er en forudsætning for, at ørreder kan gyde succesfuldt, og dermed opretholde en naturlig bestand. Gydebanksene udlægges ikke kun med det formål at skabe gydepladser for ørred, men også for at skabe mere variation til generel gavn for vandløbsfaunaen. Gydebanksene udlægges som et tæppe af gydegrus i vandløbets fulde bredde.</p> <p>Der kan eventuelt forsøgsvis udlægges større grene for at øge den fysiske variation.</p>
<p><b>Beskrivelse af de enkelte anlægstiltag</b></p>	<p><u>Fald Bæk</u></p> <p>St. 0-250. Vandløbet har på strækningen et naturligt fald på 8-19 ‰. Strækningen er tilgroet i dueurt pga. manglende vedligeholdelse. For at opnå gode fysiske forhold skal vandløbet vedligeholdes med håndkraft.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Der udlægges grus og skjulesten efter behov.</li> </ul> <p>St. 250-440. Vandløbet har på strækningen et fald på 19 ‰. Bunden består i dag primært af sten og grus.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Intet restaureringsbehov.</li> </ul> <p>St. 440-585. Vandløbet løber diffust ud i en anlagt sø. Fra søen løber et mindre rør ud i det der nedstrøms bliver til Fald Bæk. Derudover er der et overløb fra søen.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Det er ikke muligt at restaurere vandløbet på sædvandlig vis.</li> <li>• Spærringen (er ikke med i vandplanen) ved søen bør fjernes og vandløbet føres uden om. Vandløbet kan etableres med samme fald udenom søen som i resten af vandløbet. At føre vandløbet udenom søen er dog ikke uden forbehold, da man kan risikere at søen afvandes.</li> </ul> <p>St. 585-685. Vandløbet har på strækningen et fald på 15-40 ‰.</p>

	<p>Det stejle fald kan delvist afvikles hvis man lægger vandløbet udenom søen.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Der udlægges sten og grus på strækningen efter behov.</li> </ul> <p><u>Sundby å</u></p> <p>St. 0-190. Vandløbet har et kanaliseret forløb. Der er aflejringer på strækningen, som følge af udledning fra et større rørdløb.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Aflejringerne fjernes</li> <li>• Der udlægges gydebanks og skjulesten opstrøms rørdløbet.</li> </ul> <p>St. 190-1080. Vandløbet har på strækningen et fald på 3-5 ‰.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Eventuelle aflejringer fjernes</li> <li>• Der udlægges gydebanks og skjulesten på strækningen</li> <li>• Der kan evt. forsøgsvis udlægges træ i vandløbet</li> </ul>
<b>Særlige forhold</b>	Ingen

### Sundby Å

Forundersøgelse ref. 555

Restaureringsforslag af SUNDBY Å - PRIVAT DEL



Figur 6.1. Projektforslag samt skitseret vandspejlsforløb før (blå streg) og efter (rød streg) restaurering. Det turkismarkerede- og gulmarkerede område angiver hvor der hhv. fjernes, samt udlægges bundmateriale. Der etableres omkring 5-6 gydebanks.

### 7. LODSEJERE

**Berørte lodsejere og deres holdning til projektet**

1a, Nordentoft Gde., Sjørring  
Henrik Amby Jensen  
Gl. Aalborgvej 23  
7741 Frøstrup

	<p><i>Ingen indsigelser modtaget.</i></p> <p>8m, Nr. Skjoldborg By, Skjoldborg Morten Rysgaard Christoffersen Troldhøjvej 13 7700 Thisted</p> <p><i>Ingen indsigelser modtaget.</i></p> <p>8d, Nr. Skjoldborg By, Skjoldborg Wagner Fonseca Troldhøjvej 6 7700 Thisted</p> <p><i>Positivt indstillet overfor projektet.</i></p> <p>2e, Nordentoft Gde., Sjørring &amp; 2b, Næstrup By, Sjørring Holger Christiansen Næstrupvej 50 7700 Thisted</p> <p><i>Positivt indstillet overfor projektet, såfremt lodsejer ikke har udgifter til indsatsen.</i></p> <p>9a Næstrup By, Sjørring Randi Vigh Bylov &amp; Ole Beith Næstrupvej 52 7700 Thisted</p> <p><i>Fald Bæk: Vil gerne bibeholde søen pga udsigtsforhold og rigt dyre- og fiskeliv i- og omkring søen. Ser sig uforstående overfor den naturmæssige gevinst ved at lave omløb udenom søen. Mener, at en eventuel omlægning har den modsatte effekt på dyre- og fiskeliv.</i></p> <p><i>Sundby Å: Positivt indstillet overfor projektet, såfremt lodsejer ikke har udgifter til indsatsen.</i></p> <p>4a, Nordentoft Gde., Sjørring &amp; 9o Næstrup By, Sjørring Jakob Mikkelsen Bylov Vorupørvej 59 7700 Thisted</p> <p><i>Fald Bæk: Vil gerne bibeholde bækkens forløb (Fald Bæk) gennem søen. Vil kompenseres, såfremt søen afvandes.</i></p>
<b>Lodsejeres erstatningskrav</b>	<p>Ingen.</p> <p>Hvis der i forbindelse med anlægsfasen påføres strukturskader på arealerne, erstattes disse efter gældende regler. Umiddelbart forventes der ingen strukturskader, da anlægsarbejdet er simpelt og kørsel med maskiner er begrænset.</p>
<b>8. AFVÆRGEFORANSTALTNINGER</b>	
<b>Nødvendige afværgeforanstaltninger</b>	Ingen

9. FORVENTEDE KONSEKVENSER AF INDSATSEN	
<b>Fisk</b>	Restaureringsprojektet vil betyde, at bl.a. ørred vil få lettere adgang til- og mulighed for at gyde på strækningerne i projektområdet. Ørreder vil få mulighed for at trække op i Fald Bæk, der potentielt udgør omkring 500 m gydestrækning. Desuden får ørredyngel bedre levevilkår som følge af bedre skjulesteder, samt bedre levevilkår for byttedyr.
<b>Smådyr og DVFI</b>	De fysiske forhold vil blive forbedret på strækningen, idet der udlægges grus og sten. Dette vil medføre flere varierede levesteder for smådyr og dermed medvirke til at forbedre vandløbets tilstand og faunaklassen.
<b>Vandløbsplanter</b>	Ingen negative effekter. Udlægning af sten giver substrat og er lægivende for planter.
<b>Fysisk vandløbskvalitet</b>	Sten og grus på den åbne vandløbsstrækning vil forbedre den fysiske vandløbskvalitet pga af større substratvariation samt bedre iltning/omrøring i vandet.
<b>Passageforhold for smådyr og fisk</b>	En omlægning af vandløbet Fald Bæk udenom åledammen vil betyde, at smådyr og fisk får bedre passagemulighed.
<b>Afvandingsmæssige forhold</b>	Bunden er det nye vandløb anlægges således, at der ikke vil være afvandingsmæssige ændringer af de vandløbsnære arealer. Såfremt det vurderes at omløbet uden om søen ved Fald Bæk vil afvande søen, screenlægges denne del af projektet, da søen er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3.
<b>Beskyttet natur</b>	En omlægning af Fald Bæk uden om søen kan have betydning for vandstanden i søen. Det undersøges nærmere ved en detailprojektering, hvorvidt søens vandspejl kan opretholdes ved etablering af omløb af vandløbet. Søen ligger ved en skråning, og kan potentielt være påvirket af trykvand.
<b>Natura 2000-beskyttelse</b>	Ingen.
<b>Bilag IV-arter</b>	Der vurderes, at projektet vil have en neutral eller en lille positiv betydning for bilag IV arter med tilknytning til vandløb og de nærliggende områder (eks. odder).
<b>Øvrige udpegninger</b>	Ingen.
<b>Eksisterende forhold</b>	Ingen.
<b>Andre forhold</b>	Ingen.

10. SKØNNEDE OMKOSTNINGER TIL GENNEMFØRELSE	
Aktivitet	Beløb (ekskl. moms)
Detailprojektering	25000
Udbud og tilsyn	5000
Anlægsomkostninger	100.000
Erstatninger til lodsejere	5000
<b>Samlet overslag over omkostninger til gennemførelse</b>	<b>135.000</b>

Der vil kunne opnås en reduktion af ovenstående omkostninger, hvis gennemførelse foretages sammen med gennemførelse af de øvrige indsatser i Sundby Å vandløbssystem.

11. TIDSPLAN	
Projektelemt	Uge
Detailprojektering	2-10
Udbud og tilsyn	12-25

Gennemførelse af projektet afhænger af hvornår der foretages ansøgning om realisering og hvornår der gives tilsagn. Ansøgning om realisering vil dog fremsendes hurtigst muligt efter færdiggørelse af forundersøgelsen. De anførte ugetal angiver antal uger efter tilsagn til realisering.

12. KONKLUSION OM INDSATSENS GENNEMFØRLIGHED	
I relation til lodsejere	Brugerne af åledammen ved Fald Bæk vil gerne bibeholde bækens forløb gennem søen, samt undgå at søen afvandes. Lodsejerne stiller sig generelt positive overfor indsatsen i Sundby Å.
I relation til målsætning	De fysiske forhold forbedres på en 1.803 m lang vandløbsstrækning og vil medvirke positivt til opfyldelse af målsætningen.
I relation til omgivende natur	Gennemførelsen af projektet forventes ikke at påvirke den omkringliggende natur.
I relation til afvandings-tilstand	Der vil ved gennemførelse af projektet være en ubetydelig risiko for en mindre lokal vandspejls-stigning, som ikke får nogen påvirkning af afvandings-tilstanden for de vandløbsnære arealer.
Teknisk/praktisk	Projektet er teknisk og praktisk nemt at gennemføre.
Kost-effektivitet	Ved projektgennemførelsen forventes der miljømæssige gevinster for især smådyr og fisk. Projektet forventes ikke, at have nogen negative effekter på den omgivende natur eller afstrømning; tværtimod. Realisering af projektet forventes at koste 135.000 kr. Projektet koster 74,86 kr. pr. m. restaureret vandløb.